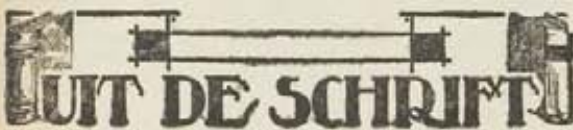

grondslag voor de geestelijk-zedelijke vorming. Daarvan bestaan wel statistieken!

KNOPPERS.

De vragen worden beantwoord na het slotartikel.

Praktijken van Satan.

En terstond dreef Hem de Geest uit in de woestijn.

Mark. 1:12.

Welk een overgang is het voor den Christus geweest, van den heerlijken Jordanoever naar de vreeselijke Quarantania bij Jericho. Toen Hij in den Jordaan gedoopt was, zag Jezus den Heiligen Geest op Hem nederdalen, gelijk een duive; in de woestijn spookte de duivel rondom Hem als een brieschende leeuw.

Naar dat gansch onherbergzame oord werd Jezus geleid, de evangelist Markus zegt gedreven, hoofdst. 1:12, om van den Satan te worden verzocht. Wat een verwonderlijke volgzzaamheid, hoe een grenzenloze zelfverloochening, en welk een onuitsprekelijke zondaarsliefde werd hier bij Christus openbaar.

Hij, die van de hemelen kwam, liet zich leiden naar de vreeselijke woestijn. Een oord van diepe stilte en angstwekkende eenzaamheid. Al verder, al dieper drong Hij er in door, tot geen enkel blijf van menselijke samenleving meer viel te bespeuren. Hij, die in den hemel steeds de halleluja's der heilige engelen hoorde, verneemt nu niets dan het gebrul van het wild gedierte, dat de nachtelijke stilte verbreekt.

In die gruwzame eenzaamheid komt de duivel tot Christus. En in bange oogenblikken sluip de ziemoorder steeds rondom 's Heeren volk, om zijn kracht en list tegen hen te beproeven. De stille eenzaamheid in den verborgen omgang des gebeds met God, is het machtigste wapen tegen den duivel. Maar als de geloovige in uren van moedeloosheid als op zichzelf geworpen ter neerligt, staat hij van alle zijden voor Satans aanvallen bloot.

Een gruwzame woestijn was het oord der verzoeking. Hierin ligt een diepe gedachte. De woestijn is een huijveringwekkende plaats. Zonder gras en zonder water. Maar vol holen en kuilen, waar de dood in allerlei schrikgestalten rondwaart. De ijsselijke ledigheid van de woestijn wordt gevuld door slangen en schorpioenen, door alles, wat slechts dreiging en verschrikking brengt. Geen geduchter opsluiting dan zulk een geopende eindeloosheid. De Vorst des Levens, staande aan den ingang van Zijn Messiaansche loopbaan, bevond zich op de plaats des doods, ten einde over de machten des verderfs en der hel te triumpheeren.

De woestijn is een beeld van den ontzettenden toestand, waarin de zondaar van nature verkeert. Hij ligt in de woestijn zijner zonde en ellende hulpeloos en machteloos neer, van alle kanten bedreigd door dood en verderf.

De eerste Adam was in een lusthof toen de verzoeker kwam; de tweede Adam in een woestijn, beeld van wat de aarde om den zondeval geheel had moeten worden, maar door Gods erbarmende goedheid slechts voor een deel geworden is.

In het paradijs stond Adam tegen God op; in de woestijn bleef Christus, ondanks alle verzoeken des Satans, Gode onderworpen. De zaligheid, in een paradijs verloren, is in een woestijn herwonnen.

Weken achtereen heeft Christus daar vertoefd. Aan het einde der veertig dagen hongerde den Heiland.

Na verschillende schermutselingen kwam de duivel nu tot zijn geweldige hoofdaanvallen. Hij zou nu al zijn Satanskunsten tegen Hem te weer stellen.

Zoo doet de verderver steeds. Altijd tracht hij laaghartig zijn voordeel te doen met de zwakheid en nood van 's Heeren volk. Hij kent o zoo goed de zwakke plekken van elk geloovige. Deze bespiedt hij onophoudelijk. In zijn verzoeken sluit hij zich gewoonlijk precies bij de omstandigheden aan. Den hongerige verzoekt hij met brood, den arme met geld, den kranke met gezondheid, den werkloze met slechte praktijken hem voor te spiegelen.

Christus bleef staande, ondanks de driemaal herhaalde, al feller aanvallen van den Satan. Adam viel reeds bij de eerste verzoeking.

Hoe onderscheiden ook van karakter, de verzoeken hadden hetzelfde doel: den Heiland te lokken of af te stooten van de plaats, Hem door den Heere aangewezen. De Satan wilde allereerst het Woord Gods twijfelachtig maken. „Indien gij Gods Zoon zijt“, zoo lispelt de verleider. De duivel zet gaarne zijn godslasterlijk „indien“ vóór alles, wat God in Zijn Woord geopenbaard en in het hart Zijns volks gewrocht heeft. „Indien gij een kind Gods waart, zou dan wel zóóveel smart en ellende u overkomen; en moest uw leven dan ook niet heel anders zijn? Indien God de Schepper en Onderhouder van alle dingen was, zou het

er dan in de wereld wel zoo jammerlijk uitzien als tegenwoordig?”

Satan tracht Christus in onzekerheid te brengen over zichzelf. En menig geloovige wordt door Satans zeef zóó geschud en geslingerd, dat hij niet meer weet, wat hij van zichzelf denken moet.

Die „indiens“ van den verleider zijn zóér gevaarlijk. En hij heeft vele van zulke giftige pijlen op zijn boog.

De duivel beproefde verder den Heiland af te trekken van de stipte gehoorzaamheid aan Gods Woord, ten einde Hem op eigenwillige paden te voeren. Hij wilde Christus er toe brengen, op eigenmachtige wijze zichzelf te helpen. Satans gloriepunt zou het geweest zijn, als de Zone Gods een knieval had gedaan voor den grooten tegenpartijder Gods.

Ofschoon het bij den Heere Jezus alles op geheel eenige wijze geschiedde, worden deze praktijken aldoor en op allerlei manier tegen Gods volk beproefd. Gelukkig, zoo door den Heiligen Geest ons oog verlicht wordt, teneinde de listige omleidingen des duivels steeds scherper te onderkennen. Want er is geen gevaarlijker pad dan eigen weg. Geen groter zwakheid dan eigen kracht. Geen gevaarlijker en bedriegelijker waan dan eigenwijsheid. Wie zichzelf helpen wil, brengt zich slechts in al groter ellende.

Wacht u daarom voor de praktijken van Satan, biddende, dat de Heere u genadig de wapenrusting des geloofs verleene. Dan zult ook gij den verleider in 's Heeren kracht kloekmoedig wederstaan.

H.

J. P. T.

KERKELUK LEVEN

Publicaties uit het gebied van „Christendom en Natuurwetenschap“ (I).

De Aanleiding.

Bij de N.V. Uitg.-Mij. J. H. Kok te Kampen verschenen onlangs twee boeken, die ook voor het kerkelijk leven de aandacht vragen.

Het eene is van dr J. Bruin, het andere van dr W. J. A. Schouten. Eerstgenoemde schreef: „Het Christelijk geloof en de beoefening der Natuurwetenschap“, de tweede auteur gaf zijn boek den titel: „Sterren en Sterrenstelsels“. Beide geschriften zijn opgenomen, als eerstelingen van een blijkbaar te wachten oogst, in een serie „Christendom en Natuurwetenschap“, onder redactie van Dr S. T. Heidema, Dr J. F. Reitsma, Dr W. J. A. Schouten.

Dat deze geschriften de aandacht vragen, juist ook voor het kerkelijk leven, behoeft ik niet breed te betoogen.

Ik wijs slechts op twee dingen.

Het eerste raakt de geschiedenis van de Gereformeerde Kerken. Na de Synode van Assen is er, niet alleen in het openbaar, maar ook in persoonlijk contact, herhaaldelijk gesproken over enkele vraagstukken, die „de“ natuurwetenschap — neem eens aan, dat dit bepaalde lidwoord „de“ hier recht heeft te blijven staan — zou opdringen aan haar beoefenaars, en vooral over (schijnbaar) definitieve antwoorden, welke zij dan (in z.g. „resultaten“) zou gegeven hebben; welke vraagstukken en antwoorden (of resultaten) dan aan de van huis uit bij den bijbel groot geworden beoefenaren der wetenschap moeilijkheden in den weg zouden leggen. Moelijkheden, juist ten aanzien van het geloovig aanvaarden van den bijbel. Heeft de bijbel gezegd, ook als hij spreekt over dat terrein, waarop de natuuronderzoeker zich beweegt? Kan hij, wil hij eigenlijk wel, op dat terrein spreken met gezag? Is er wel een wereldbeeld in de Schrift, en zoo ja, is haar „wereldbeeld“ te „verzoenen“ met het (dan blijkbaar) andere „wereldbeeld“, dat zich schijnt op te dringen in „de“ natuurwetenschap, zooals zij, anno zooveel, tot min of meer eenstemmige resultaten schijnt te zijn gekomen? Kan, wat de bijbel zegt, b.v. over de wonderen — vereenigd worden met wat „de“ natuurwetenschap als vaststaande resultaten van haar waarneming der natuur heeft gecodificeerd?

Over die vragen — waaraan nog zeer vele zijn toe te voegen — is in de dagen van Assen en daarna herhaaldelijk gesproken; enkele vraagpunten zijn zelfs in adressen voor de aandacht der synode gelegd; er is geconfereneerd met adressanten.

En wie de historie daarna nog heeft gevolgd, is niet onbekend met het feit, dat ook later — nu buiten het raam van direct kerkelijke samenleving — tusschen natuurkundigen en theologen binnen den kerkelijk-gereformeerden kring van gedachten is gewisseld. Eens zelfs is er — gelijk uit publicaties bekend geworden is — een vrij scherpe kritiek geoeft van den kant van christelijke natuurkundigen op een boek, waarin een gereformeerde theoloog, niet zoo lang geleden, zijn inzichten had gegeven o.m. over het vraagstuk van Schrift en natuurbeschouwing (we formuleeren hier nu zeer onnauwkeurig).

In dit debat hebben wij ons opzettelijk niet willen mengen, hoewel van natuurwetenschappelijke zijde geschreven werd, dat men toch eigenlijk wel eens weten wilde, of de bestreden meeningen van den

theoloog, bovenbedoeld, nu door de gereformeerde theologen alle gedeeld werden, ja dan neen. Deze vraag, men voelt dat, was volstrekt niet onbelangrijk; maar wij voor ons bleven toch zwijgen, omdat deze discussie beter kon beperkt blijven tot wetenschappelijke kringen zelf; en ook om andere redenen, die ik liever niet noem.

Temeer thans is er evenwel reden, enkele zeer algemeene opmerkingen vast te knopen aan de verschijning van de beide bovenbedoelde boeken; want het ligt voor de hand, te vermoeden, dat de redactie van de toegezegde reeks monografieën wel degelijk zal gedacht hebben aan de dagen van Assen, en wat daarop gevolgd is.

Het tweede feit, waarop ik thans wijzen wil, en dat m.i. de bedoelde publicatie de kerkelijke rubriek van dit blad doet aangaan, ligt hierin, dat ook buiten het terrein der gereformeerde kerken de kwestie van „christendom en natuurwetenschap“ op het agendum van kerkelijke conferenties blijkt te staan.

Ik wijs alleen maar op de officieele berichten van de vereeniging „Kerkopbouw“.

Deze vereeniging gaat de Hervormde Kerk aan, en is daar een der lichamen, die in dit instituut willen komen tot nieuwe toestanden. Om de veertien dagen gaf eenigen tijd geleden deze vereen. in een bepaald partijblad haar „berichten en mededeelingen“; een ervan ligt hier voor me, en bevat een artikel van den ethischen hoogleraar Ph. Kohnstamm onder den titel „Geloof en natuurwetenschap“.

In dit artikel nu wordt eraan herinnerd, dat punt 8 van het manifest van „Kerkopbouw“ luidt: „De vrees voor de botsing tusschen de resultaten der natuurwetenschap en de gegevens van den bijbel moet als schadelijk voor den groei der Kerk worden tegen gegaan.“

Met deze dubbele aanduiding, die zoowel het leven binnen als dat buiten de gereformeerde kerken beroert, is, dunkt ons, de bewering wel genoegzaam ondersteund, dat de bedoelde reeks recht heeft, de aandacht te vragen ook van het kerkelijk leven; en daarmee van deze rubriek.

...

Wanneer ik dus in enkele artikelen iets zeggen zal over de dingen, die in de beide bovenbedoelde werken ter sprake komen, dan zal dat geen recensie zijn; daarvoor is het hier de plaats niet. Ik bedoel niet meer dan een paar losse opmerkingen, naar aanleiding van de beide geschriften, bovenbedoeld. Opmerkingen, die misschien kunnen meehelpen, niet tot de oplossing, maar tot de formulering van de moeilijkheden, die er dan zoo telkens schijnen te liggen tusschen natuurwetenschappelijke christenen en — de niet-natuurwetenschappelijke christenen.

Een eerste aanleiding daartoe geeft al dadelijk de titel van dr Bruin's eerste hoofdstuk: „Geloof en Wetenschap“.

K. S.

Nieuwe inhoud in het oude begrip „kleingeloof“.

Onder het lezen van de hierboven bedoelde „Mededeelingen“ van de vereeniging „Kerkopbouw“, en daarin van het artikel van prof. Kohnstamm, trof mij de eerste volzin:

„Inderdaad, zoo ergens klein geloof in den boezem der Kerk haar belet heeft haar roeping als Kerk van Christus getrouw te zijn, dan is het hier.“

Schrijver spreekt dan eerst over „millioenen BUITEN de kerk“, en kan dus daarmee niet het „klein geloof“ IN de kerk willen kenschetsen; maar handelt vervolgens over „talloozen IN de kerk, voorgangers en lidmaten, die met wantrouwen den voortgang van het natuurwetenschappelijk onderzoek gadeslaan“. Waarom? Omdat ze beweren, dat er „onverenigbaarheid van Christelijk geloof en eerlijk natuuronderzoek is“; aldus nog steeds deze schrijver.

We laten nu hier dat natuuronderzoek verder rusten. We vragen alleen: wat beteekent hier „klein geloof“? Of — want een tegenstelling met het vroeger als technische term bedoelde woord zal wel niet bedoeld zijn — wat beteekent hier „kleingeloof“, als één woord geschreven?

Vroeger verstond men onder „kleingeloof“ doorgaans dit, dat men wel niet theoretisch aannam, dat er bij God, en bij de van Hem sprekkende Schrift, een conflict zou zijn tusschen belofte en vervulling, tusschen openbaring en geschiedenis, tusschen het onderwijs der Schrift en de feiten, eerlijk geconstateerd; maar dat men dan toch in oogenblikken van zwakheid het niet „wagend durfde“ met Gods beloften, met het onderwijs der Schrift, met de uitspraken (recht verstaan) der openbaring. De „geloovige“ houding was dan b.v. deze, dat men zei: als ik den bijbel eerlijk uitleg (hem niet meer en niets anders laat zeggen, dan hij wil zeggen), dan KAN, zoolang de wereld staat, er geen conflict zijn tusschen Schrift en geschiedenis, tusschen geloof en wezenlijke wetenschapsresultaten, want God spreekt in die beide, en is met zichzelf niet in strijd. Deze „geloovige“ houding hield dus vast aan de autoriteit van God, van de Schrift levens, als Zijn Woord. En schreef desnoods een „non liquet“ (ik begrijp het nog niet heelemaal) in het geloof.

En de „wankel overtuigings trouw achtig w Het was wen“. VASTST de golven haven“ geloof in gezegd? wetensch autoritei ook al loslaten heet, meer vlen haan zich d' het „klei geloof Schrift, de gevol nen, wa geloovige Tege loof“ on Men loo stituti aan d vande het, als HEBT, IS, nu zal gaan parlemen bijbel zi strijd tus naam k „Schrift zo „on een (voe dan vine zo acht er altijd niet mee het BLI vereenig geworden zorging w Maar maak, of ik al la de kerk vaarden Schrift, wat zeg een kerk KERK M een zége Achter lukkige van deze de Schri geloof. Er achte „GELOO dan dit s en toch zie, dat in den Geloof is christend zal, als m Woord erkennen ook bijv haven to pen, pom ken, d' ligheid, En nu tegenwo loof no te blijven om de dichten, God behz noemt. Maar werping, bijbel o grip „kle het Schri óók on En on praten. Geretor Er zijn kenner v. Nederland brachten. Woerden, noeming versiteit dam. De eer.